

Περιεχόμενα

- 2 Διεθνής Ημέρα Μουσείων 2021
- 3 Εορτασμός της Επετείου των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση
- 32 Συνέδρια, Σεμινάρια και Ημερίδες
- 40 Μουσεία
- 55 Εκθέσεις
- 66 Εκπαιδευτικές δράσεις
- 74 Συντήρηση Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης
- 80 Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- 82 Ερευνητικά Προγράμματα
- 83 Βραβεύσεις
- 84 Φόρος Τιμής
- 91 Νέες Εκδόσεις
- 99 Δήλωση του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) για την πολιτιστική κληρονομιά στο Αφγανιστάν

2021: Μια δύσκολη επετειακή χρονιά

Το 2021 αποτέλεσε μια ακόμη δύσκολη χρονιά για τα μουσεία σε παγκόσμιο επίπεδο. Λόγω της παρατεταμένης πανδημίας τα μουσεία ανέστειλαν και πάλι τη λειτουργία τους, γεγονός που πολλαπλασίασε τα προβλήματα που προκλήθηκαν την προηγούμενη χρονιά, θέτοντας, επιτακτικά, πλήθος ερωτημάτων για το μέλλον. Πώς θα είναι η επόμενη μέρα και με ποιους στόχους και όρους θα γίνει η επανεκκίνηση; Πώς θα μπορέσουν τα μουσεία να ξεπεράσουν την πολύπλευρη κρίση, να ενδυναμώσουν τον κοινωνικό τους ρόλο, να προσελκύσουν και πάλι το κοινό και να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη;

Τα ερωτήματα αυτά κλήθηκε να διερευνήσει η μουσειακή κοινότητα κατά τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων στις 18 Μαΐου, το θέμα της οποίας ήταν «Το μέλλον των μουσείων. Αναστοχασμός και επανεκκίνηση». Μια σειρά ψηφιακών δράσεων και άλλων εκδηλώσεων που οργάνωσαν 93 φορείς σε όλη την Ελλάδα, απέδειξαν ότι τα μουσεία είναι ζωντανοί οργανισμοί που ανταποκρίνονται στα αιτήματα των καιρών και στις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου. Με την ψηφιακή τεχνολογία δημιουργήθηκε μια γέφυρα για τη νέα εποχή. Παράλληλα, όμως, έννοιες όπως αλληλεγγύη και συνέργια ήλθαν με ένταση στο προσκήνιο. Όπως είναι γνωστό, το Ελληνικό Τμήμα του ICOM επιλέγει κάθε χρόνο ως τιμώμενο ένα μουσείο, το οποίο αποτελεί το επίκεντρο του εορτασμού, ο οποίος φέτος συνέπεσε, σε έναν βαθμό, με τις επετειακές δράσεις για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση.

Στην ιστορική αυτή συγκυρία το ICOM επέλεξε ως τιμώμενο Μουσείο για το 2021 το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο για τη μεγάλη προσφορά του στη συλλογή, την έρευνα και την ανάδειξη των τεκμηρίων της νεοελληνικής ιστορίας, για τον επιστημονικό και κοινωνικό του ρόλο και βεβαίως για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός αξιόλογου επετειακού προγράμματος πανελληνίας εμβέλειας. Στο πρόγραμμα αυτό, καθώς και στις επετειακές δράσεις άλλων μουσείων και φορέων, γίνεται ειδική αναφορά στο παρόν τεύχος του Ενημερωτικού Δελτίου. Η φετινή χρονιά συμπίπτει επίσης χρονικά με τη συμπλήρωση 75 χρόνων από την ίδρυση του ICOM (το 1946) στο Μουσείο του Λούβρου, ενός επιστημονικού και επαγγελματικού οργανισμού με όραμα και με στόχο αφενός μεν να θεραπεύσει τις πληγές που προκάλεσε στην πολιτιστική κληρονομιά ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, και αφετέρου να καταδείξει ότι τα μουσεία αποτελούν παράγοντες κοινωνικών αλλαγών και ανάπτυξης.

Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM που ιδρύθηκε το 1983, παραμένοντας σε τακτική επικοινωνία με τα μέλη του κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να συνεχίσει τη δραστηριότητά του με ψηφιακές δράσεις (σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες, κ.λπ.), εκδόσεις, συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, καθώς και με νέες συνεργασίες με μουσεία και ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες προκλήσεις και με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον.

Νέες εκπαιδευτικές δράσεις του Τομέα Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης - Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΪΜΑΡΑ
ΑΣΗΜΙΝΑ ΛΕΟΝΤΗ
ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΟΛΑΚΗ

Ο Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της ΥΣΜΑ έχει αναπτύξει ποικίλους τρόπους προσέγγισης των θεμάτων με τα οποία ασχολείται με σκοπό να εξασφαλίσει την προσέλκυση διαφορετικών κατηγοριών κοινού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική, ένα θέμα σύνθετο κι εξειδικευμένο που η παρουσίασή του με τρόπο απλό, κατανοητό κι ευχάριστο για το ευρύτερο κοινό επιτυγχάνεται μέσα από την υλοποίηση διαφόρων εκπαιδευτικών δράσεων, όπως προγράμματα, έντυπα και μουσειοσκευές.

Δύο νέα εκπαιδευτικά εργαλεία για το θέμα αυτό ολοκληρώθηκαν πρόσφατα. Πρόκειται για τη διαδικτυακή εφαρμογή «Ένας Αρχαίος Ναός» (<https://ancienttemple.ysma.gr>) και το βιβλίο «Ένας αρχαίος ναός... για παιδιά!». Και τα δύο ακολουθούν την ίδια δομή, βασίζονται στην ομώνυμη εκπαιδευτική μουσειοσκευή του Τομέα κι αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΣΠΑ 2014-2020».

Τόσο το έντυπο όσο και η διαδικτυακή εφαρμογή απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 9 ετών και άνω, σε εκπαιδευτικούς αλλά και σε γονείς που επιθυμούν να ασχοληθούν με αυτό το θέμα μαζί με τα παιδιά τους. Περιλαμβάνουν έξι θεματικές ενότητες που παρουσιάζονται μέσα από αντίστοιχους χαρακτήρες: μία ιέρεια, έναν ναοποιό, έναν αρχιτέκτονα, έναν λατόμο, έναν λιθοξόο και έναν γλύπτη. Ο κάθε χαρακτήρας, μέσα από τον δικό του ρόλο, βοηθάει τα παιδιά να ανακαλύψουν πώς λειτουργούσε ένας αρχαίος ναός και ποια ήταν τα στάδια της κατασκευής του, από τον προγραμματισμό μέχρι την ολοκλήρωσή του.

Ειδικά για τη διαδικτυακή εφαρμογή, βασικός σκοπός του σχεδιασμού της, εκτός από την εξοικείωση των χρηστών με την αρχιτεκτονική των ναών της κλασικής αρχαιότητας, ήταν και η απόκτηση μιας συνολικά ευχάριστης και ουσιαστικής εμπειρίας. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, τέθηκαν ξεχωριστές και επιμέρους στόχοι, όπως η ουσιαστική «εμπλοκή» του χρήστη και η εξερεύνηση του θέματος μέσα από το παιχνίδι που επιτρέπει στα παιδιά να ψυχαγωγηθούν, παράλληλα όμως να αναπτύξουν ποικίλες δεξιότητες, όπως φαντασία, παρατηρητικότητα, γλωσσικές ικανότητες, κριτική σκέψη, κ.ά.

Με βάση τα παραπάνω, δημιουργήθηκε ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο που συνδυάζει, εκτός από τους χαρακτήρες, δοκιμασίες κι επιβράβευση των παιδιών. Κάθε παιδί-χρήστης επιλέγει στοιχεία για να διαμορφώσει το avatar του παίκτη του, ταυτίζεται με τον συγκεκριμένο ήρωα και έχει ως βασική αποστολή να γίνει ο αρχιτέκτονας που θα σχεδιάσει έναν νέο ναό σε μια μικρή πόλη της Αττικής κατά την κλασική εποχή.

Μια ξεχωριστή ιστοσελίδα με τίτλο «Μάθε περισσότερα», που απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς, συμπληρώνει το παιχνίδι και εμπλουτίζει το περιεχόμενό του με πιο ειδικές γνώσεις για το θέμα.

Η ενίσχυση και ο εμπλουτισμός των εκπαιδευτικών διαδικτυακών δραστηριοτήτων τόσο για τις σχολικές ομάδες όσο και για τις οικογένειες αποτέλεσε μια προτεραιότητα για τον Τομέα, ειδικά στο πλαίσιο των συνθηκών που διαμορφώθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας. Είναι γνωστό ότι οι οικογένειες, τα τελευταία χρόνια, αποτελούν μια μεγάλη και πολύ σημαντική ομάδα αποδεκτών εκπαιδευτικών δράσεων κάθε είδους, καθώς οι γονείς είναι πλέον πιο συνειδητοποιημένοι ως προς τις εκπαιδευτικές εμπειρίες που επιθυμούν να βιώσουν με τα παιδιά τους και έχουν ανάγκη για μια πιο ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους.

Με αυτό το σκεπτικό ο Τομέας δημιούργησε το 2020 μια νέα διαδικτυακή εκπαιδευτική δράση, με τίτλο «Μάθε, παίξε, δημιουργήσε!» (www.ysma.gr/εκπαιδευτικές-δράσεις/μάθε-παίξε-δημιούργησε). Η νέα δράση σχεδιάστηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 45 χρόνων από την ίδρυση της Επιτροπής Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως (ΕΣΜΑ) και ανήκει σε μια σειρά επετειακών ψηφιακών δράσεων (ysma.gr/45-years/) που προτείνουν διαφορετικούς τρόπους γνωριμίας με το αναστηλωτικό έργο της Ακρόπολης. Περιλαμβάνει δύο εκπαιδευτικές ενότητες που απευθύνονται σε παιδιά και γονείς, αλλά και σε σχολικές ομάδες που έχουν τη διάθεση να μάθουν, να παίξουν, να μοιραστούν σκέψεις και εμπειρίες και να δημιουργήσουν έργα αντλώντας έμπνευση από τα μνημεία. Η πρώτη ενότητα έχει τίτλο «Φάτνωμα; Τι περίεργη λέξη!», και η δεύτερη «Κίονες και κιονόκρανα! Σημαντικά για τη στήριξη αλλά και... για τη μορφή του κτηρίου». Σε κάθε ενότητα σύντομα κείμενα, εμπλουτισμένα με διαδραστικό οπτικό υλικό, εισάγουν τον χρήστη στο θέμα («μάθε»). Ακολουθούν ψηφιακά παιχνίδια («παίξε») και ιδέες για χειροτεχνίες και κατασκευές («δημιούργησε») που συμβάλλουν στην ενεργητική δημιουργία νοήματος από τα παιδιά. Τα έργα των παιδιών αναρτώνται στην Ψηφιακή Έκθεση της δράσης. Όλες οι παραπάνω δράσεις έχουν υλοποιηθεί στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα.

Ιστορίες από το παρελθόν Η Αττική μέσα από τις αρχαίες επιγραφές

ΜΑΙΡΗ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ

Τι πληροφορίες μας δίνουν οι αρχαίες επιγραφές για την περιοχή που ζούμε; Γνωρίζουμε ονόματα ανθρώπων που έζησαν άλλοτε εδώ; Πώς ήταν τα ονόματά τους; Είχαν επίθετα; Πώς διασκέδαζαν; Πήγαιναν σε γιορτές; Όταν είχαν οικονομικά προβλήματα πώς τα αντιμετώπιζαν; Ποια είναι η ιστορική αξία των

αρχαίων επιγραφών και τι πληροφορίες μας δίνουν για τους ανθρώπους που έζησαν στην αρχαιότητα;

Η εκπαιδευτική δράση «Ιστορίες από το παρελθόν. Η Αττική μέσα από τις αρχαίες επιγραφές» υλοποιήθηκε από το Επιγραφικό Μουσείο σε συνεργασία με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων της Αττικής. Η δράση ξεκίνησε το σχολικό έτος 2019-2020 και, λόγω των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν κατά της πανδημίας, ολοκληρώθηκε το 2021. Στόχος της ήταν η αξιοποίηση των αρχαίων επιγραφών ως πηγή τοπικής ιστορίας και γενικότερα η ανάδειξη του πλούτου και της ποικιλίας των πληροφοριών τους.

Η δράση διαρθρώθηκε σε δύο διερευνητικά στάδια που οδηγούσαν στη σύνταξη μαθητικής εργασίας. Αρχικά, οι μαθητές παρακολούθησαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Επιγραφικό Μουσείο, όπου εξοικειώθηκαν με την ανάγνωση των αρχαίων επιγραφών και μελέτησαν επιλεγμένες επιγραφές από την περιοχή κατοικίας τους. Συνδυάζοντας τις βασικές γνώσεις που είχαν από το μάθημα της αρχαίας ιστορίας, ενημερώθηκαν για την περιοχή τους στην αρχαιότητα, την αρχαία φυλή και τον δήμο που υπαγόταν και «συνάντησαν» μέσα από τις επιγραφές ανθρώπους που έζησαν στην ίδια γειτονιά.

Σε δεύτερη φάση, επισκέφθηκαν το κοντινό στο σχολείο τους μουσείο ή κάποιο άλλο της επιλογής τους από τα οκτώ μουσεία που συμμετείχαν στη δράση. Εκεί οι μαθητές διάβασαν τις επιγραφές, προσπάθησαν να συνθέσουν τις πληροφορίες τους και διερεύνησαν ποικιλία θεμάτων. Πώς ήταν τα ονόματα των ανθρώπων που έζησαν εδώ; Τι σημαίνουν τα ονόματα αυτά, τι μπορούμε να καταλάβουμε για την κοινωνία από τη σημασία τους; Είχαν επίθετα; Τι επάγγελμα έκαναν; Πώς διασκέδαζαν; Πήγαιναν σε γιορτές; Όταν είχαν οικονομικά προβλήματα πώς τα αντιμετώπιζαν; Όταν αρρώσταιναν; Όταν έχαναν ένα αγαπημένο τους πρόσωπο στον πόλεμο; Αυτές είναι κάποιες μόνο από τις ερευνητικές ερωτήσεις που προέκυψαν από τη μελέτη των επιγραφών.

Η δράση θα ολοκληρωνόταν με μαθητική Ημερίδα στο Μέγαρο Μουσικής. Οι μαθητές θα παρουσίαζαν εργασία βασισμένη στις πληροφορίες που μελέτησαν στις αρχαίες επιγραφές. Η μορφή της παρουσίασης μπορούσε να είναι ομιλία, πόστερ, δραματοποίηση, βίντεο ή εικαστική παρουσίαση. Η παρακολούθηση της Ημερίδας θα έδινε την ευκαιρία στους μαθητές που είχαν γνωρίσει μια περιοχή, αυτή της γειτονιάς τους, να συνθέσουν το ευρύτερο πλαίσιο της Αττικής, τα όρια της οποίας είναι περίπου αυτά της αρχαίας πόλης-κράτους. Καταληκτική συζήτηση με τους μαθητές και τους αρχαιολόγους που συμμετείχαν στη δράση θα υποστήριζε τη σύνθεση αυτή και θα αναζητούσε αναλογίες με το σήμερα, όπως, ενδεικτικά, ότι το άστυ εξακολουθεί να είναι το οικονομικό και διοικητικό κέ-

Χρήσιμες πληροφορίες για τα μέλη

Παρακαλούμε όσους έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο να μας αποστείλουν την ηλεκτρονική τους διεύθυνση, ώστε να ενημερώνονται εγκαίρως για τις εκδηλώσεις του Ελληνικού Τμήματος του ICOM.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ελληνικού Τμήματος του ICOM παρακαλεί τα μέλη του να δηλώσουν συμμετοχή στις Διεθνείς Επιτροπές ανάλογα με την ειδικότητα και τα ενδιαφέροντά τους, γεγονός που θα συμβάλει στην καλύτερη λειτουργία του Ελληνικού Τμήματος αλλά και του ICOM γενικότερα.

Η ετήσια συνδρομή θα πρέπει να καταβάλλεται το αργότερο μέχρι τις 15 Μαρτίου.

ICOM - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Αγ. Ασωμάτων 15, 105 53 Αθήνα
[T] 210 3239 414

e-mail: icom@otenet.gr

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ: Τέτη Χατζηνικολάου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Βούλα Καλλιώδη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Αγγελική Κόκκου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: Μαρία Δήμου

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Γιώργος Σκαρμούτσος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Pillar Printing

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ: Τα Γραφεία του Ελληνικού Τμήματος του ICOM είναι ανοιχτά για το κοινό κάθε Τετάρτη απόγευμα, 17:00 - 21:00, και κάθε Πέμπτη πρωί, 11:00 - 14:00. Ωστόσο, για επείγουσες και ειδικές περιπτώσεις, μπορεί να καθοριστεί κάποια άλλη συνάντηση μετά από συνεννόηση.

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ: Τα μέλη του ICOM που κατοικούν στον νομό Αττικής παρακαλούνται θερμά, για διευκόλυνση της Γραμματείας, να καταβάλλουν τη συνδρομή τους στα Γραφεία του ICOM, Αγ. Ασωμάτων 15 στο Θησείο. Τα μέλη που κατοικούν εκτός νομού Αττικής μπορούν να καταβάλλουν τη συνδρομή τους με τραπεζική εντολή στην ALPHABANK σημειώνοντας το ονοματεπώνυμο του εντολέα-μέλους.

Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στον ιστότοπό μας: <https://icom-greece.mini.icom.museum>

ISSN 2654-1785

9 772654 178503

18